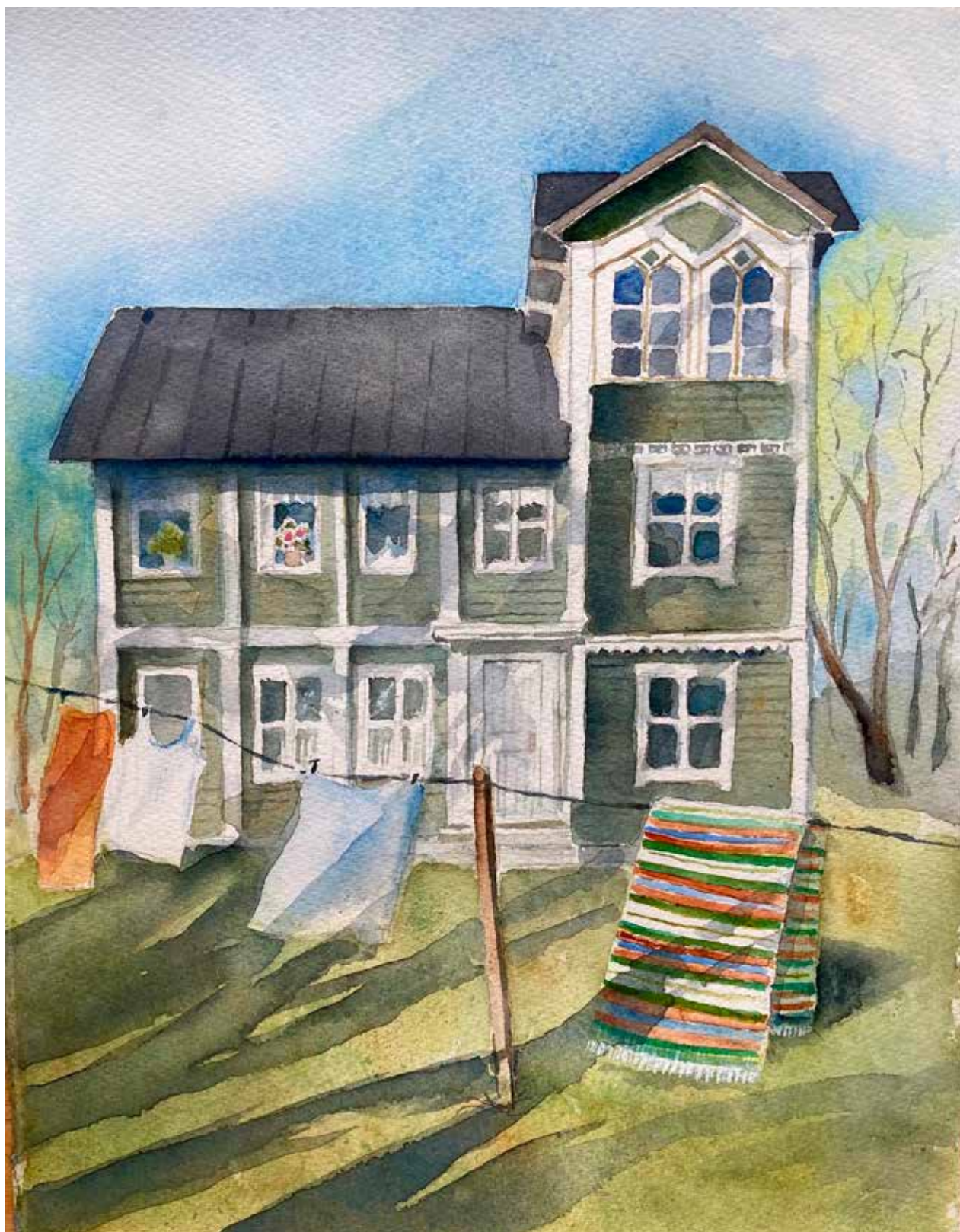

Spray-Stänk

Hösten 2021

Home WorkShop på tema "Frida i Vårstämningen" av Eva Bergström.
Se fler akvareller på Home WorkShop på hemsidan www.akvarellspray.se

Akvarell Sällskapet Spray

- Vi vill stimulera och aktivera till akvarellmåleri och försöka visa på akvarellens otroliga möjligheter.
- Vi ordnar målarkvällar, galleri- och ateljébesök, föredrag, kurser och resor av olika slag, samt genomför gemensamma utställningar.
- AkvarellSällskapet Spray drivs ideellt av ett målarråd. Verksamheten bygger på att alla deltar aktivt i samma goda anda, och att alla gör sitt bästa för en gemensam och fin upplevelse.
- AkvarellSällskapet Spray är i mån av plats öppet för alla som målar akvarell. För att bli medlem krävs att någon som redan är medlem står som fadder. Inval sker sedan i samråd med målarrådet.
- AkvarellSällskapet Spray startade 1987, som en systerorganisation till SegelSällskapet Spray. Namnet Spray kommer efter den båt, med vilken Joshua Slocum ensam seglade jorden runt under åren 1895 till 1898.
- Initiativtagare till båda sällskapen är Göran Rucker.

Angående Årsavgiften

Vi vill redan nu berätta att vi kommer att be om årsavgift för 2022 redan i december i år. Detta för att avgiften visar vilka som vill fortsätta att vara med i Sällskapet – den som inte betalar vill inte vara med. Därmed kan vi redan till årsskiftet bjuda in nya medlemmar som nu står i kö, så att dessa kan ta del av vårt program redan från januari. Mer om detta kommer senare under hösten.

Nu finns vi på Facebook!

AkvarellSällskapet Spray – det är namnet på vår nystartade FB-grupp. Den är tänkt endast för oss medlemmar och är ett komplement till vår hemsida för direktkontakt mellan oss medlemmar. Tanken är att du där kan lägga upp bilder och få feedback direkt eller diskutera olika ämnen inom akvarell. Sidan finns att söka för alla men endast medlemmar kan se innehållet.

Marita Möller

Medlemmar i Målarrådet

Göran Rucker, klubbmästare
och mentor

Karin Lagerberg, ordförande
och information
karin.lagerberg@gmail.com

Hillevi Atterberg, kassör och
ledamot
hillevi.atterberg@telia.com

Lena Ejdervall, kassör och
revisor
lana.ejdervall@hotmail.com

Anna Romdahl, medlemsansvarig
och matrikel
anna.romdahl@gmail.com

Eva Bergström, programansvarig
eva.bergstrom1234@gmail.com

Carin Adler, sekreterare
carin.m.adler@gmail.com

Marita Möller, redaktör
för Spray-Stänk och admin
för Facebook
marita@tmco.se

Beatrice Juhlin-Dannfelt,
redaktör för hemsidan
beatrice.jd@gmail.com

Nästa nummer av Spray-Stänk utkommer i januari 2022. Bidrag till nästa nummer skickas till Marita Möller senast 1 december via e-mail till marita@tmco.se

Har du ändrat dina kontaktuppgifter?
Glöm inte att meddela Anna Romdahl via mail anna.romdahl@gmail.com

Vi behöver din aktiva medverkan!

När jag skriver detta, är det den andra dagen i juni. Solen strålar från en klarblå himmel och igår var jag på bio för första gången på 15 månader. Fortfarande var antalet platser begränsat och fortfarande bar några i publiken munskydd, men det var i alla fall premiär! Premiär i dubbel bemärkelse: öppen SF-bio och filmen Tove, om "Muminmamman" Tove Janssons liv och gärning.

Efteråt diskuterade vi filmen och fann bland annat att det var ett våldsamt festande där i konstnärskollektivet i Helsingfors. Funderade över hur det långa svåra kriget hade påverkat människorna och hur man, enligt filmen, sökte glädje, gemenskap och fest när kriget äntligen var slut. Kan vi dra paralleller till den tid som nu kommer efter coronapandemien. Kommer vi att sätta igång med ett väldigt festande och resande eller kommer vi att ha kvar våra nya vanor med avstånd och reservation? Kommer det möjligen ännu en våg av pandemin? Det återstår att se, men vi i Spray är optimister och tror att det program vi presenterar här i tidningen ska kunna genomföras!

Hur mår ni kära medlemmar? Hoppas att ni kämpat på, trots isolering och brist på stimulans. Och hoppas att ni nu kommer ut i verkliga livet med lust att måla, lära och umgås igen! De många inställda aktiviteterna har gjort att Sällskapets kassa är välfylld. Därför kommer vi under hösthalvåret att bjuda på två fester (du betalar bara en min-

dre anmälningsavgift själv): i december, den från förra året uppskjutna julfesten, och i oktober en höstfest. En riktigt stor och härlig fest när hösten är som vackras. Där hoppas vi att så många som bara kan ska samlas till mat och dryck och fin samvaro! Läs om dessa begivenheter och om alla övriga programpunkter i den här tidningen.

Vi i målarrådet ska göra vårt bästa för att ge möjligheter till en aktiv och kreativ höst. Vi har försökt hålla ställningarna under alla nedstängda månader, men vi behöver få hjälp av nya friska krafter för det fortsatta arbetet. "Vår verksamhet bygger på att alla deltar aktivt ... och att alla gör sitt bästa för en gemensam och fin upplevelse" (Göran Räckers ord). Jag vädjar nu till alla som hittills bara tar för givet att "Spray ordnar och jag tar för mig" – hjälp till att ordna du med! Har du tid att lägga ner ett par timmar någon gång då och då genom att, i samråd med andra, fixa en programpunkt eller hjälpa till med en fest? Snälla hör av dig till någon i Målarrådet så snart som möjligt. Vill du att Spray ska finnas kvar så behöver vi din medverkan nu!

Glad sommar!
Karin Lagerberg

Planera hösten med AkvarellSpray!

DATUM	ARRANGEMANG	ANMÄLAN TILL	FRÅN-T.O.M	SID
Må 6/9	Besök Anders Wallins ateljé	Eva Amnö	9-23/8	4
Ti 7/9	Besök Anders Wallins ateljé	Eva Amnö	9-23/8	4
On 22/9	Måla i Bergianska Trädgården	Brigita Smaus/Ulla Svejerud	23/8-20/9	5
Ti 12/10	kl 18.00 Att rama in akvareller kl 19.45 Att rama in akvareller	Anna Romdahl Anna Romdahl	14/9-28/9	6
To 14/10	Höstfest	Beatrice Juhlin-Dannfelt	15/9	5
Ti 9/11	kl 14-17 Måla med Gunnel Moheim kl 18-21 Måla med Gunnel Moheim	Hillevi Atterberg Hillevi Atterberg	12/10-28/10	7
Ti 7/12	Experimentera med akvarell	Eva Almén	16-30/11	8
To 16/12	Julfest	Eva Bergström	8-12/11	8

OBS! Anmälan via mejl eller SMS får ske tidigast fr.o.m. kl. 08.00 på första anmälningsdagen!

Besök Anders Wallins Ateljé

Välj måndag 6 eller tisdag 7 september

Inspirationskväll i:

”Udda tekniker – utveckla ditt eget måleri”

Inspiration för dig som har erfarenhet av akvarellmåleri och vill utveckla ditt bildskapande.

Anders demonstrerar annorlunda akvarelltekniker som ofta inkluderar andra material än de klassiska akvarellfärgerna.

Teknikerna och experimenterandet ger ofta oanade spännande nya överraskande bildlösningar. Idén är att hitta nya vägar till ett bildskapande bortom det rent avbildande måleriet genom mycket självständigt arbete och experimenterande.

Obs! Inget eget målande, däremot kan du anteckna och filma.

Anders Wallin har sin bas i ett traditionellt och tekniskt drivet akvarellmåleri. Nyfikenhet och en lust att hela tiden gå vidare har fått honom att söka nya vägar, nya materialkombinationer och nya redskap. Om det resulterar i stora taktila målningar på blästrad akryl eller digitalt utskrivna bilder på akvarellpapper spelar ingen roll. För Anders Wallin handlar det istället om processer, om att låta färgpigment och lösningsmedel skapa uttryck som konstnären bara delvis kan styra.

Anders Wallins kunnande, energi och stora inspirationsförmåga har också gjort honom till en mycket uppskattad lärare i akvarellmåleri.

Kurserna i egen regi har blivit många och förlagts både till Sverige och andra länder. Hans kunskaper finns även dokumenterade i boken ”Akvarell, historia och teknik”

Dan Backman

(Text från www.varmdokonstnarer.se)

Lokal: Villagatan 1, Gustavsberg.

Hitta till Ateljén: Blå buss 474 från Slussen mot Hemmesta via Gustavsberg. Kliv av på Villagatan. Färdtid ca 25 minuter.

Tid: Måndagen den 6 eller tisdagen den 7 september
Kl. 14.00 -17.00

Anmälan: Tidigast kl 8:00 måndag 9/8 och senast 23/8 till Eva Amnö via sms 0707712540 eller e-mail a.amno@hotmail.com
Skriv ”Anders Wallin”, ditt eget namn samt ange vilken dag som passar dig bäst, eller låt Septembergruppen placera dig. Max. antal 15 deltagare per dag (eller enligt gällande rekommendationer).

Avanmälan: senast den 23/8

Avgift: Kontantbetalning 300 kr (inkluderar kaffe/te + macka) betalas direkt på plats.

Övrigt: Kom ihåg din namnbricka.

Välkommen önskar

Ticka Berglund + Septembergruppen: Annika Amnö, Brigita Smaus och Ulla Svedjerud.

Anmälan
9/8 – 23/8

Målardag i Bergianska Trädgården

onsdagen 22 september

Kom och måla med oss i Bergianska Trädgården, naturskönt belägen vid Brunnsvikens strand i Norra Djurgården! Du kan gå runt i trädgården, slå dig ner på en bänk, måla, skissa och fotografera!

Ta med något att sitta på om du önskar. Vid dåligt väder kan vi gå in i Edvard Anderssons växthus där även café finns. Eller till det lilla Victoriahuset. Här finns växter från hela världen, t ex från medelhavsområdet och tropikerna.

Tid: Onsdagen den 22/9 kl. 11.00 – ca 15.00.

Plats: Samling utanför Edvard Anderssons växthus, Bergianska Trädgården, Gustafsborgsvägen 4. Tag T-banan till Universitetet och promenera därifrån ca 11 minuter. Alternativt tag buss 50 från Odenplan mot Lektorsstigen. Avstigning vid hållplats Bergiusvägen och promenera därifrån ca 6 minuter. Avgiftsbelagd bilparkering finns på området.

Anmälan: Tidigast måndagen 23/8 och senast måndagen 20/9 till Brigita Smaus mobil 0707149901, e-mail brisma@live.se eller till Ulla Svedjerud mobil 0706256684, e-mail ulla.svedjerud@telia.com. Avanmälan senast måndagen 20/9! Ingen begränsning i deltagantal. Ingen anmälningsavgift. Önskar du besöka Edvard Anderssons växthus är entrén där 80 kr och till Victoriahuset 20 kr. Tag med din sedvanliga akvarellutrustning. Glöm inte namnbrickan! Ät eller fika i Gamla Orangeriets restaurang och café eller tag med egen matsäck. Toaletter finns på platsen.

Välkommen hälsar Annika Amnö, Brigita Smaus och Ulla Svedjerud i Septembergruppen.

Spray bjuder in till Höstfest

torsdagen 14 oktober 2021

Efter den långa Corona-nedstängningen, då vi tyvärr inte kunnat erbjuda våra medlemmar några aktiviteter, känner vi att det vore väldigt trevligt att ses igen på en höstfest, med mat och dryck, samvaro och roliga programslag. Särskilt välkomnar vi våra nya medlemmar som kanske ännu inte hunnit vara med på något av våra arrangemang.

När: Torsdagen den 14 oktober, preliminärt kl 16.00. Exakt tid meddelas senare.

Var: I hönshuset på Karby gård.

Hitta dit: T-Bana till Danderyds sjukhus, sedan buss 611, som stannar alldeles utanför. För bilburna finns det gott om P-platser intill Karby Gård.

Anmälan: Senast 15 september per mejl till beatrice.jd@gmail.com eller per sms till 0704951091 Informera oss om du har någon allergi eller liknande.

Kostnad: Eftersom vi under det senaste året inte har kunnat genomföra någon aktivitet, så har vi en del pengar över i kassan och bjuder er att delta i denna fest till ett sponsrat pris om 100 kr per person. Hönshuset är en charmig fest- och samlingslokal strax intill Täbys kulturcentrum Karby Gård. Om vädret tillåter så kan vi samlas innan middagen för en drink ute i den vackra trädgården.

Hjärtligt Välkomna!

Spray gm. Beatrice Jublin-Dannfelt

”Att rama in akvareller”

Tisdagen 12 oktober kl 18.00 alternativt kl 19.45

Stellan Sandström tipsar oss under en dryg timme om olika sätt att rama in akvareller på.

Många av våra medlemmar har hört av sig och är angelägna om att få veta vad som blir bäst, håller längst osv. när det gäller lämpligt papper, klisterremсор, glas/plast, upphängningsanordningar m m...

Vi tog kontakt med Stellan Sandström eftersom han har lång erfarenhet av inramning efter alla sina år i sin Konst och Ram-affär, i Fredhäll.

Som mycket aktiv medlem i Föreningen Roslagsmålarna i Täby, kom han i kontakt med många konstnärer som behövde hans tips och tjänster. Flera gånger anordnade han därför högt uppskattade kvällar med temat ramteknik för akvarellister.

Och nu äntligen är det AkvarellSällskapet Sprays tur att få ta del av hans ”ramkunskaper”.

En gåva från konstnären Charles Sjöholm som Stellan hjälpte med många inramningar. Bilden är från hans ramverkstad på Kungsholmen.

Anmälan
14/9 – 28/9

Lokal: FolkKulturCentrum (Hjorthagens Kulturhus), Artemisgatan 19, T-bana 13 till Ropsten, uppgång Hjorthagen. Ta högra uppgången i rulltrappan. FolkKulturCentrum ligger strax till vänster ovanför rulltrappan.

Tid: Tisdagen 12/10 kl 18.00 alternativt kl 19.45. Välj tid!

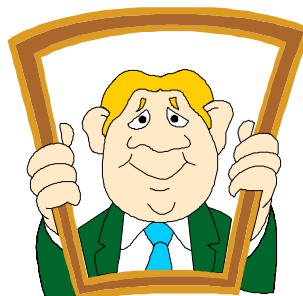
Anmälan: Tidigast tisdag 14/9 kl 08.00 och senast tisdag 28/9 till Anna Romdahl via sms 0733964492 eller e-mail: anna.romdahl@gmail.com Ange vilken tid som passar dig bäst, eller låt Oktobergruppen placera dig där det finns plats. Vi räknar med max. 25 deltagare i varje omgång eller enl. gällande rekommendationer.

Grupp 1 kl 18.00
Grupp 2 kl 19.45

Avgift: När du fått besked om plats, bekräftar du ditt deltagande genom att omgående betala in 100 kr till bg 522-4399, AkvarellSällskapet Spray. Ange ”Stellan S”, vald tid och ditt namn på betalningen. Om du hittar en ersättare så gör ni sinsemellan upp om betalningen. Inbetald avgift kan inte återbetalas.

Övrigt: Ta med egen fika och namnbricka.

Välkommen önskar oktobergruppen.
Anna Romdahl, Birgit Hallerfors, Inger Odén,
Wenche Holstad Nordström.

Måla med Gunnel Moheim

Tisdag 9 november välj kl 14–17 alternativt 18–21

Har ni hört det här förut?

Att det är svårt att skala bort detaljer och förenkla i färg och form?

Ok – men då tar vi det en gång till!

Jag pratar och demonstrerar lite om hur jag jobbar med att förenkla mina stadslandskap mm. Att förmedla en känsla, ljus och stämningar tilltalar mig mycket mer än att redovisa detaljer. Att fastna i detaljer bromsar bara lödet i måleriet, akvarellen

behöver få ett eget utrymme och hjälpa till med färdriktningen...

Förslag på några pigment ni kan ta med att jobba med: fransk ultra, antwerp, rå och bränd sienna, tint, alizarin.

Jag tar med mig några bilder som inspiration till er egen målarstund. Det blir skoj att komma och coacha er igen! // Gunnel

Anmälan

12/10 – 28/10

Lokal: FolkKulturCentrum (Hjorthagens Kulturhus), Artemisgatan 19, T-bana 13 till Ropsten, uppgång Hjorthagen. Ta högra uppgången i rulltrappan. FolkKulturCentrum ligger strax till vänster ovanför rulltrappan.

Tid: Tisdagen 9/11 kl 14.00-17.00 alternativt kl 18.00-21.00. Välj det som passar dig bäst!

Anmälan: Tidigast tisdag 12/10 kl 8.00 och senast tisdag 26/10 till Hillevi Atterberg via sms 0704610877 eller e-mail: hillevi.atterberg@telia.com. Ange vilken tid som passar dig bäst, eller låt Novembergruppen placera dig där det finns plats. Vi följer gällande rekommendationer.

Grupp 1 kl 14.00–17.00

Grupp 2 kl 18.00–21.00

Avgift: När du fått besked om plats, bekräftar du ditt deltagande genom att omgående betala in 200 kr till bg 522-4399, AkvarellSällskapet Spray. Ange ”Moheim” vald tid och ditt namn på betalningen. Inbetald avgift kan inte återbetalas. Om du hittar en ersättare så gör ni sinsemellan upp om betalningen

Övrigt: Ta med egen fika och namnbricka samt din vanliga akvarellutrustning.

Välkommen önskar novembergruppen:
Gunilla Liljehöök, Hillevi Atterberg, Gerd Berggren, Birgitta Gilljam, IngaLill Söderqvist.

Experimentera med akvarell

Föreläsning med Cecilia Medin tisdag 7 december

Ämne: experimentera med material och akvarell. Demonstration av färger och watercolor ground som man applicerar på canvas för att sedan måla akvarell på.

Cecilia Medin arbetar på IB Wahlström Konstnärsmaterial i Stockholm. Ta med din målarutrustning, papper, färg och penslar så kan du få prova nya produkter och akvarellmedier från Schmincke.

Tid: Tisdagen 7/12 kl 18.00

Lokal: FolkKulturCentrum (Hjorthagens Kulturhus), Artemisgatan 19, T-bana 13 till Ropsten, uppgång Hjorthagen. Ta högra uppgången i rulltrappan. FolkKulturCentrum ligger strax till vänster ovanför rulltrappan.

Anmälan: Tidigast tisdag 16/11 kl 08.00 och senast tisdag 30/11 till Eva Almén via sms 0736500244 eller e-mail: evaalmen@hotmail.com. Avanmälan senast 30/11.

Avgift: När du fått besked om plats, bekräftar du ditt deltagande genom att omgående betala in 200 kr till bg 522-4399, AkvarellSällskapet Spray.

Ange "Cecilia" och ditt namn på betalningen. Inbetald avgift kan inte återbetalas. Om du hittar en ersättare så gör ni sinsemellan upp om betalningen.

Övrigt: Ta med egen fika och namnbricka.

Välkommen önskar decembergrup:
*Eva Bergström, Malin Lindqvist, Eva Almén,
Carin Adler, Birgitta Jarvik.*

Hjärtligt välkommen till Julfest 16 december

Andra gången gillt. Förra året fick vi ställa in pga pandemin men detta år har vi stora förhoppningar på att det ska gå bra. Vi firar på Kristinehovs Malmgård från 1700-talet. Vi äter och dricker gott och så får vi se vad annat som händer. Spray står för större delen av konstnaden.

Plats: Kristinehovs Malmgård på Södermalm, Kristinehovsgatan 2. Malmgården ligger på gångavstånd från T-banestationen Hornstull - uppgång Hornsbruksgatan. Titta gärna på hemsidan www.kristinehovsmalmgard.se. Vi träffas i östra flygeln, Diedrichssonsalen.

Tid: Torsdag 16 dec kl 17.30.

Anmälan: Tidigast måndag 8 nov kl. 08.00 och senast fredag 12 nov kl. 24.00.
Avanmälan senast lördag 13 nov.

Anmälan till: Eva Bergström tel: 0725025002 eller e-mail: eva.bergstrom1234@gmail.com

Avgift: Så fort du får veta att du fått plats betalar du 200 kr till AkvarellSällskapet Spray, bg 522-4399. Ange ditt namn och "Julfest".

Hjärtligt välkommen hälsar Decembergruppen:
*Eva Bergström, Malin Lindqvist, Eva Almén,
Carin Adler, Birgitta Jarvik*

Referat: Måla på Skansen 20 maj

Vi var sju Sprayare som tog oss till Skansen en dag i maj. När solen sken blev det varmt och en somrig känsla infann sig. Av åkte jackor och tröjor! Men, när solen gick i moln var det på med kläderna igen. Det var flera andra grupper som hittat hit, barn och ungdomar som strosade runt och även far och morföräldrar med barnbarn som hade siktet inställt på Lill-Skansen. Det var nästan som om corona inte fanns, tills en röst basunerade ut att hålla avstånd och sprita händer.

Tillsammans åkte vi upp för rulltrappan och gick sakta genom stadskvarteren och hälsade på personer från 40-talet (skansenpersonal klädda i gamla kläder). Vi delade upp oss och hittade bra platser att sitta ner en stund och måla. Det blev gamla hus och fåglar som fångade det mesta intresset.

Efter några timmar samlades vi vid Breda blick för att äta. Tyvärr var serveringen stängd men flera hade matsäck och undertecknad hade tur att bli erbjuden en macka. Kaffe fanns att köpa i Skansens butiken.

Efter lunchen var det bara Anita som fortsatte måla. Vi övriga splittrades och några avrundade dagen med ett besök i Skansens Butik.

Text och foto: Gunilla Broström

Ticka Berglund.

Anita Hage koncentrerar sig.

Referat: Måla på Skansen 23 juni

Vi som var där.

Eva Bergström målar kullor.

Prästkragar i mängd.

Denna dag var det åtta Sprayare som slöt upp. Passar också på hälsa Marjatta Sikström som var med oss och är ny medlem i AkvarellSällskapet Spray. Vi spred ut oss för att hitta motiv att måla. Denna dag var behaglig efter flera dagars värmebölja. Undertecknad hade tänkt måla vidare efter lunchen men då kom regnet.

Se fler bilder från Skansendagen på AkvarellSällskapetSprays facebookgrupp.

Text och foto: Marita Möller

Spotlight på blått

Det finns mycket inspiration och lärdomar att hämta på olika hemsidor på nätet. Detta hittade jag på Winsor&Newtons hemsida ”Spotlight on ...” Lite historik och fakta om färger som vi använder oss av i våra färglådor. Denna gång

CERULEAN

Ett rent blått pigment, ceruleanblått, är opakt/ogenomskinligt och ljust, på grund av dess mycket brytbara partiklar. Det är stabilt och reagerar inte på ljus eller kemikalier, vilket gör det till en permanent och ovärderlig del av konstnärens palett.

Ordet cerulean kommer från latin caeruleus, vilket betyder mörkblått (caelum) – vilket i sin tur troligen härrör från caelum, vilket betyder himmel.

En schweizisk kemist skapade ceruleanblått från koboltstannat 1805. Det tog ett tag innan färgen blev allmänt tillgänglig för konstnärer – mer än 55 år

handlar det om blåa färger.

Texten här är kopierad, översatt och något omarbetad från deras hemsida. Läs mer på www.winsornewton.com/row/articles/colours
Sammanställt av Marita Möller

faktiskt – och introducerades på 1860-talet under handelsnamnet coeruleum. Cerulean blue antogs snabbt av konstnärer, inklusive impressionisterna, på grund av dess nyans, beständighet och ogenomskinlighet. Ceruleanblått pigment är ett dyrt pigment och förblir lika populärt nu som när det först introducerades.

Enligt en verkställande direktör för Pantone Colour Institute: *”Psykologiskt ger en blick mot en blå himmel en känsla av frid och lugn för den mänskliga själen. Himmelsblått uppfattas i våra psyken som en lugnande färg. Att omge sig med ceruleanblått kan ge ett visst lugn eftersom det påminner dig om tid som tillbringas utomhus, på en strand, nära vatten.”*

ULTRAMARIN

Ordet ultramarin kommer från det latinska ultra, vilket betyder bortom, och marin, som betyder hav; det var så här den halvädalsten som pigmentet extraherades från först anlände till Europa.

Den stenen, lapis lazuli (”den blå stenen” på latin) fördes till fots och med åsna på sidenvägen från Afghanistan, lastades på fartyg i Syrien och seglades till Venedig, varifrån den spreds till andra delar av Europa. Ett av de äldsta blå pigmenten, tidigt bevis på ultramarins användning, finns i Afghanistan i

grottemplerna i Bamiyan från 600 - och 700-talet e.Kr.

Lapis lazuli är en blandning av mineralerna lazurit, silikat och pyrit. Pigmentets dyrbarhet dikterade hur det användes i målningen. Konstnärer använde det sparsamt och var tvungna att redovisa kostnaden för detta pigment, som såldes till bästa kvalitet och pris i Venedig.

Från 1400-talet användes ofta ultramarin för Jungfru Marias kläder för att illustrera hennes gudomlighet.

Winsor & Newton tillverkar en fransk ultramarin och en svalare ultramarin Green shade.

KOBOLT

Kobolt blå är en ren blå färg som varken är varm eller kall. Med en måttlig styrka är den användbar på paletten för dämpade färgblandningar. Den är halvtransparent. Kobolt blå tillverkas med hjälp av koboltzinksilikat och är en unik, djup nyans.

Fram till 1800-talet var ultramarin det bästa blå pigmentet som var tillgängligt för konstnärerna.

Men den oöverkomliga kostnaden för detta pigment fick Napoleon-administrationen att hitta ett alternativ: kemisten Louis Jacques Thénard fick i uppdrag av den franska inrikesministern Jean-Antoine Chaptal – själv en industriell kemist – att utveckla en syntetisk ersättning för ultramarin, nämligen kobolt.

Kobolt hade en renare nyans än prussisk blå och togs omedelbart upp av konstnärer. I själva verket kallas kobolt blå ibland Parrishblå, efter konstnären Maxfield Parrish, som gjorde berömda intensiva blå skyar med den här färgen.

INDIGO

När Isaac Newton, beskrev en regnbåges färgspektrum, listade han sju färger: röd, orange, gul, grön, blå, indigo och violett. Men idag är indigo ofta borta från listan, som då består av de tre primära och de tre sekundära färgerna vi känner till.

Indigo skapades ursprungligen från växter som skars och förpackades i stora kärl, där de mjuknade och jäste. Den mörka fällningen skummades därefter, späddes, pressades och torkades till kakor som låg till grund för indigopigmentet. Detta är det naturliga växtbaserade pigment som används för färgning av kläder; det bleknar över tiden och ska inte förväxlas med det syntetiska pigmentet.

PREUSSISK

Detta är ett intensivt blått pigment, som har en hög intensitet och ger en rad nyanser, från den blekaste blå till en djup svartblå.

Det är berömt för att vara bland de första moderna syntetiska pigmenten som någonsin tillverkats. Preussiskt blått upptäcktes av en slump 1704 av den Berlinbaserade färgmakaren Johann Jacob Diesbach, när han försökte framställa ett rött färgpigment.

Från och år 1710 användes preussiskt blått av många konstnärer i vid det preussiska hovet, därav dess namn. Pigmentet spreds i Europa i akvarell-

MANGANES

Namnet mangan kommer från det latinska ordet *magnesia* – också namnet på en region i Thessalien, Grekland. Det var här den forntida magnetenstammen bodde och där mineralet pyrolusit, huvudämnet i mangandioxid, naturligt finns. Även om mangandioxid naturligt förekommer och används i tidiga förhistoriska målningar, är det en mörk jordton som inte liknar den färg vi nu känner.

Själva ämnet mangan finns inte som ett fritt element i naturen, och 1774 var den svenska kemisten Johan Gottlieb Gahn den första som reducerade ett prov av mangandioxid till manganmetall. Själva manganblått är ett modernt, oorganiskt och syntetiskt pigment som skapades 1907 och patenterades 1935. Det produceras genom att värma natriumsul-

Indigo är en av de äldsta textulfärgerna som använts i århundraden i länder som Indien, Japan, Egypten och Peru, och dess användning i keramik och fresker går så långt tillbaka som till forntida Maya-civilisationer. Under 1800-talet exporterades tusentals lådor med pigmentet från Indien till Europa för att färga kläder – inklusive till den franska armén, som hade mörkblå indigofärgade uniformer under den franska revolutionen – en mer robust och praktisk färg än vit. Indigofärgämne fortsätter att användas för kläder, särskilt denim, och hyllas numera för sina blekande egenskaper när det används för jeans, vilket ger djup till strukturen.

Handeln med naturlig indigo har minskat och numera används syntetisk indigo av hög kvalitet till detta pigment.

och oljefärg, med hjälp konstnärer som Antoine Watteau och Jean-Baptiste Pater. Det användes sedan globalt, så långt bort som i Japan, där det användes av Hokusai i hans träblockmålning *The Great Wave utanför Kanagawa*. Sedan dess har preussiskt blått visat sig i paletterna hos konstnärer som Monet, Constable, Gainsborough och Lowry samt av Picasso under hans berömda "Blue Period".

Många av dessa historiska målningar som använde preussiskt blått visar en tendens att blekna och bli gråaktiga med tiden. Winsor & Newton tog så småningom fram färgen Winsor Blue som är en stabil och ljusfast version för att ersätta preussisk blå. Färgen lanserades 1938.

fat, kaliumpermanganat och bariumnitrat vid 750-800 grader Celsius för att bilda bariummanganat. Detta är en klar och kraftfull blå färg.

Liksom många moderna pigment användes manganblått först i den kommersiella industrin, där det ofta användes för att färga cement för simbasängar. Det blev sedan populärt som konstnärsfärg och detta fortsatte tills tillverkningen av bariummanganat fasades ut världen över på 1970-talet. Även om produktionen av manganblå färg från pigmentlager fortsatte i Tyskland fram till 1990-talet blev detta snart omöjligt på grund av kostnaden och förändringar i miljö- och säkerhetsbestämmelser.

Idag har Winsor & Newtons expertis tagit fram en manganblå nyans som tillverkas av pigmentet PB15, som tillhör ftalocyaninfamiljen. Detta är en klar, grönaktig azurblå färg baserad på den ursprungliga manganblå och erbjuder ett säkert och hållbart alternativ.

Home WorkShop

Här finns ett urval av vinterns och vårens temamålningar "Home WorkShop".
Gå in på hemsidan för att se fler som Spraymedlemmar skickat in till www.akvarellspray.se

Stockholm i mitt hjärta

Anna-Liisa Åstrand:
Kall morgon över Stockholm.

Eva Bergström:
Kåkar nedanför Vita bergen.

Karin Lagerberg:
En gränd i Gamla stan.

Hedda Lindgren von Gegerfelt.

Beatrice Juhlin-Danfelt:
Skymning över staden.

Frida i vårstädningen

Erik Andersson: Min mamma tar ut innanfönstren i hallen efter vintern.

Eva Almén.

Malin Linqvist: Frida städar år 1920.

Marita Möller: Frida viftar bort mal.